

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

МЕДИЧНА ОСВІТА ЗА НОВИМИ СТАНДАРТАМИ: ВИКЛИКИ ТА ІНТЕГРАЦІЯ В МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

*Матеріали навчально-наукової конференції
з міжнародною участю 30 березня 2023 року*

ПОЛТАВА – 2023

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОСИЛЕННЯ РОЛІ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ЯК ТЕНДЕНЦІЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ <i>Іващенко О.Д., Сахно Т.В., Копанцева Л.М., Ширай Ю.В., Кузнецова Т.Ю.</i>	83
МЕДИЧНА ОСВІТА ЗА НОВИМИ СТАНДАРТАМИ: ВИКЛИКИ Й ІНТЕГРАЦІЯ В МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНИЙ ПРОСТІР <i>Ільченко В.І., Муравльова О.В., Деорник І.Л., Пікуль К.В., Дуднікова А.М., Горіздра Л.М., Прилуцький К.Ю., Ільченко М.М.</i>	85
ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ МЕДІАГРАМОТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ З ПОВНОЮ СЕРЕДНЬОЮ І БАЗОВОЮ МЕДИЧНОЮ ПЕРЕДВИЩОЮ ОСВІТОЮ: ЧИ Є СУТТЄВА РІЗНИЦЯ? <i>Казаков Ю.М., Іваницька Т.А., Петров Є.Є., Кузьменко Н.В., Сакевич В.Д.</i>	87
ВАЖЛИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ СИМУЛЯЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ <i>Калашніков Д.В., Зубченко С.Г., Тончева К.Д., Рамусь М.О.</i>	89
УНІВЕРСАЛІЗАЦІЯ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОСНОВІ ГАЛУЗЕВОГО ІНДЕКСУ ОЦІНЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ <i>Карамішев Д.В., Гордієнко Л.П., Кундій Ж.П., Полив'яна О.А., Кока В.М.</i>	90
СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ ЯК МЕТОД ІНТЕГРАЦІЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНИЙ ПРОСТІР <i>Каськова Л.Ф., Андріянова О.Ю., Янко Н.В., Амосова Л.І., Яценко П.І., Артем'єв А.В.</i>	94
ВИЩА МЕДИЧНА ОСВІТА І РОЛЬ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПРАЦІВНИКА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ <i>Каськова Л.Ф., Павленкова О.С., Амосова Л.І., Солошенко Ю.І., Уласевич Л.П.</i>	96
РОЛЬ ПІДРУЧНИКА У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ ЗА НОВИМИ СТАНДАРТАМИ <i>Катеренчук І.П.</i>	98
ДОСЛІДЖЕННЯ ТИПІВ МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ <i>Кіндій Д.Д., Король Д.М., Кіндій В.Д., Оджубейська О.Д., Ярковий В.В.</i>	100
ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ СИСТЕМИ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНИЙ ПРОСТІР <i>Коваленко Н.П., Боброва Н.О., Поспєлова Г.Д., Ганчо О.В., Федорченко В.І.</i>	102
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ <i>Коваль Т.І., Лимаренко Н.П., Боднар В.А., Ізюмська О.М., Полторапавлов В.А., Сизова Л.М., Котелевська Т.М., Прийменко Н.О., Марченко О.Г., Ваценко А.І., Здор О.І.</i>	104
МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКЛАДАННЯ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ З ЕПІДЕМІОЛОГІЄЮ В СУЧАСНИХ УМОВАХ <i>Коваль Т.І., Полторапавлов В.А., Ізюмська О.М., Лимаренко Н.П., Боднар В.А., Котелевська Т.М., Сизова Л.М., Прийменко Н.О., Марченко О.Г., Здор О.І., Ваценко А.І.</i>	106
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ І СТАН ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ <i>Ковальов С.В., Важнича О.М., Дев'яткіна Н.М., Власенко Н.О.</i>	108
ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КАФЕДРІ АНАТОМІЇ З КЛІНІЧНОЮ АНАТОМІЄЮ ТА ОПЕРАТИВНОЮ ХІРУРГІЄЮ ПОЛТАВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ <i>Коптев М.М., Білаш С.М., Пирог-Заказникова А.В., Олійніченко Я.О.</i>	110
ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ КАТЕГОРІЙ ДИДАКТИКИ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ <i>Коробейнікова Ю.Л., Коробейніков Л.С.</i>	112
ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА КАФЕДРІ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ ЛІКАРІВ-ОРТОДОНТІВ <i>Коробов П.С., Галич Л.Б., Стасюк О.А., Сокологорська-Никіна Ю.К., Ніколішин І.А.</i>	113
ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ ТА ЇХ ОБМЕЖЕННЯ <i>Кострікова Ю.А., Пустовойт Г.Л.</i>	115
ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ – МЕДИКІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ <i>Кравців М.І., Дудченко М.О., Іващенко Д.М., Прихідько Р.А., Шевчук М.П., Засць С.М., Зезекало Є.О., Іванова Г.О.</i>	118
ПОЗИТИВНА МОТИВАЦІЯ ЯК ПЕДАГОГІЧНА УМОВА ГОТОВНОСТІ ФІЗИЧНИХ ТЕРАПЕВТІВ ДО РОБОТИ ЗІ СПОРТСМЕНАМИ <i>Кравченко І.П., Фесенко Л.М., Жамардій В.О., Донченко В.І., Ємець А.В.</i>	120
МОТИВАЦІЯ ЯК ОСНОВА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ - МЕДИКІВ <i>Кравченко С.П.</i>	123
ХМАРНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ <i>Краснова О.І., Плужнікова Т.В., Мартиненко Н.В.</i>	124

ВАЖЛИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ СИМУЛЯЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАННІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТОМАТОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Калашніков Д.В., Зубченко С.Г., Тончева К.Д., Рамусь М.О.

Полтавський державний медичний університет

Сучасна підготовка майбутнього стоматолога передбачає повноцінне знання ним практичного матеріалу і досконалість практичних навичок, що сприятиме зменшенню потенційних помилок у роботі з пацієнтами. Це досягається шляхом залучення в навчальний процес симуляційних технологій.

Ключові слова: навчання, симуляційні технології, помилки, практичні навички, професійна діяльність.

The modern training of a future dentist requires a thorough knowledge of practical material and excellence in practical skills, which will contribute to reducing potential errors when working with patients. This is achieved by involving simulation technologies in the educational process.

Keywords: training, simulation technologies, mistakes, practical skills, professional activity.

Одним із суттєвих критеріїв ефективної діяльності закладу вищої освіти є попит на фахівців із відповідними знаннями й навичками на ринку праці. Рівень конкурентоспроможності в різноманітних сферах життя неоднорідний, але зростає з кожним днем, особливо це стосується стоматології, тому суттєва частка викладання має припадати на якісну підготовку спеціалістів, яка передбачає не тільки їхню теоретичну підготовку, а, що найголовніше – практичну.

Професія стоматолога передбачає необхідність навчатися протягом усієї професійної кар'єри. Завдання сучасного викладача медичного університету – не тільки передати знання, а й навчити практичних навичок і виховати особистісні якості, завдяки яким майбутній лікар зможе надавати кваліфіковану допомогу пацієнтам і легко орієнтуватися в різних сферах стоматології та медицини загалом. Виконати це завдання в сучасній додипломній освіті можна за поєднання різноманітних методів і підходів у навчанні, оскільки тільки їхній широкий спектр дозволить мінімізувати професійні помилки.

Найбільш розповсюдженим стало використання спеціалізованої літератури: підручники, монографії, наукові статті у відповідних базах даних, інтернет-ресурси. Проте літературні джерела надають лише теоретичну інформацію, не забезпечуючи розвиток практичних навичок, які раніше формувалися й удосконалювалися в процесі лікування пацієнтів [4; 5].

Підготовка кваліфікованого стоматолога неможлива без контакту і спілкування з реальними пацієнтами, але все частіше фундаментальною етичною проблемою стають його безпека і благополуччя. Світовим альянсом за безпеку пацієнтів за підтримки ВООЗ у 2009 р. опубліковано «Посібник із забезпечення безпеки пацієнтів для медичних вузів», в якому зазначено, що медичні заклади вищої освіти зобов'язуються створити безпечне й надійне освітнє середовище для навчання клінічних умій [1; 2]. Одним із найбільш дієвих способів відпрацювання практичних навичок стало використання симуляційних технологій.

Медична освіта сьогодення неієздатна без застосування симуляційних технологій на всіх її етапах, оскільки забезпечити професійні компетенції лікаря-стоматолога без належного освоєння практичних навичок і вмій, їхнього постійного вдосконалення неможливо. Навчання практичних навичок із використанням фантомів, тренажерів, симуляторів і стандартизованих пацієнтів під наглядом викладача дає можливість здобувачам освіти довести до автоматизму виконання навичок шляхом багаторазового повторення одних і тих же дій [3; 7], а також дозволяє уникнути помилок у процесі лікувальної діяльності. Сучасні віртуальні симулятори дають можливість моделювати будь-які клінічні випадки. Разом із цим вирішується суттєвий юридичний аспект, а саме – проблема відповідальності, адже практична студентська робота не буде пов'язана з потенційним ризиком для здоров'я й життя пацієнтів.

Останнім часом симуляційне навчання в підготовці здобувачів вищої освіти за освітньою професійною програмою «Стоматологія» стає звичайною практикою. Виділяють низку переваг цього методу підготовки [3; 7]:

1. Відбувається не тільки вивчення практичних навичок, а й їх удосконалення й розуміння практичного застосування (методи діагностики, препарування зубів, реставрація, проведення місцевого знеболювання та ін.).
2. Формується комунікабельність у роботі стоматологічної команди різного профілю (при лікуванні захворювань тканин пародонта, суглоба та ін.).
3. Визначення навичок, які потребують доопрацювання, також виявлення недоліків у проведених маніпуляціях (препарування зубів під різноманітні ортопедичні конструкції, художня реставрація зубів, накладання хірургічних швів і т.ін.).
4. Практичне розуміння ролей і принципів роботи в команді.
5. Формування алгоритму надання допомоги при невідкладних і критичних станах, які можуть виникнути на стоматологічному прийомі, та відпрацювання реанімаційних заходів.
6. Використання фантомів замість пацієнтів на початкових етапах навчання сприяє якісному засвоєнню теоретичної частини й опануванню практичних навичок, які необхідні кожному молодому спеціалісту в практичній діяльності.
7. Подолання в майбутніх лікарів психологічного бар'єра при наданні допомоги хворому в критичному стані.
8. Виявлення у здобувачів прогалин у теоретичних знаннях під час виконання відповідних маніпуляцій.
9. Сприяння розвитку клінічного мислення.

На кафедрі пропедевтики ортопедичної стоматології Полтавського державного медичного університету здобувачі мають змогу відпрацьовувати необхідні практичні навички у фантомному класі достатню кількість разів, як групами, так і індивідуально. Симуляційні фантоми дозволяють опанувати клінічні та спеціальні методи обстеження, препарування зубів під незнімні ортопедичні конструкції, одержання відбитків різноманітними відбитковими масами, визначення центральної оклюзії, перевірки конструкції протеза та ін.

Навчання практичних навичок із використанням фантомів проводиться поетапно:

1-й етап – освоєння базових навичок роботи з фантомом;

2-й етап – перевірка теоретичної підготовки й робота на фантомі згідно з тематичним планом дисципліни;

3-й етап – дебрифінг;

4-й етап – підбиття підсумків з анонімним анкетуванням.

На першому етапі занять відбувається освоєння базових навичок роботи з фантомом, перевіряються знання щодо роботи з інструментарієм.

На другому етапі викладач перевіряє теоретичні знання здобувачів, відповідаючи на запитання, які виникли при підготовці. Потім демонструє відео необхідної маніпуляції або проводить її самостійно з коментарями, поясненнями, уточненнями, відповідно до теми заняття. Після цього здобувачі відпрацьовують мануальні навички на фантомі.

Третій етап, який проводиться безпосередньо після симуляції, передбачає аналіз проведеної роботи кожним студентом. Дебрифінг дає можливість здобувачам зосередитись на ключових питаннях проведеної симуляції. Ефективність його підвищується за наявності відеофіксації етапу відпрацювання практичних навичок: таким чином, студенти мають змогу самостійно оцінити свої дії з боку й розібрати помилки разом із викладачем, розвиваючи клінічне мислення. Насамкінець – оцінювання теоретичних знань і практичної діяльності.

Позитивним, на нашу думку, є 4-й етап навчання – завершальне анонімне тестування, користь від якого буде не лише здобувачам вищої освіти, а й викладачам. На підставі отриманих результатів анкетування виникає можливість оцінити свої успіхи й недоліки симуляційного навчання.

Здобувачі все більше акцентують на бажанні відвідати симуляційного навчання, адже такий підхід сприяє підвищенню рівня їхньої практичної підготовки.

Отже, на сучасному етапі розвитку охорони здоров'я й медичної освіти симуляційне навчання вирішує низку науково-практичних, навчально-методичних і організаційних завдань, спрямованих на вдосконалення практичної підготовки здобувачів вищої освіти протягом усього навчання. Якісно підготовлене, як методично, так і технічно, симуляційне середовище дозволяє набувати практичного досвіду в низці випадків так само ефективно, як і в реальній діяльності. Крім того, за використання симуляційних технологій зменшується кількість помилок при виконанні маніпуляцій, ускладнень і підвищується якість стоматологічної допомоги населенню загалом.

Застосування симуляційних технологій покликане підвищити безпеку навчального процесу для пацієнтів і студентів, рівень професійної майстерності і практичних навичок майбутніх фахівців, розвинути їхнє клінічне мислення й досягти вищого рівня клінічної компетентності.

Список використаної літератури

1. National growth in simulation training within emergency medicine residency programs, 2003–2008 /Y. Okuda, W. Bond, G. Bonfante [et al.] // Acad. Emerg. Med. – 2008. – Vol. 15. – P. 1113–1116.
2. Rodgers D.L The effect of high fidelity simulation on educational outcomes in an advanced cardiovascular life support course. / D.L. Rodgers, S.J. Securro, R.D. Pauley // Simul. Healthc. – 2009. – Vol. 4. – P. 200–206.
3. Teaching anaesthesia induction to medical students: comparison between full scale simulation and supervised teaching in the operating treatment / Hallikainen H., Väisänen O., Randell T. [et al.]// Eur. J. Anaesth. – 2009. – Vol. 26. – P. 101–104.
4. Опыт применения симуляционных методов в обучении семейных врачей // В.И. Величко, В.В. Артеменко, Г.А. Данильчук, Д.А. Новиков Семейная медицина. – 2015. – №2 (58). – С. 15-17.
5. Пасечник И.Н. Симуляционные технологии в анестезиологии и реаниматологии: первые итоги/ И.Н. Пасечник, С.А. Блащенко, Е.И. Скобелев // Виртуальные технологии. – 2013. – 1 (10). – С. 16–21.
6. Тончева К.Д., Король Д.М., Тончев М.Д., Водоріз Я.Ю. Симуляційний тренінг як форма підготовки студентів. Матеріали навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика», 19 березня 2020 р. – С. 223-224.

УНІВЕРСАЛІЗАЦІЯ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ОСНОВІ ГАЛУЗЕВОГО ІНДЕКСУ ОЦІНЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Кармишев Д.В., Гордієнко Л.П., Кундій Ж.П., Полив'яна О.А., Кока В.М.

Полтавський державний медичний університет

У ролі концептуальної моделі запропоновано універсальну модель STEPS, що передбачає оцінювання результатів діяльності закладів вищої освіти за чіткими критеріями в межах п'яти категорій оцінювання.

Ключові слова: європейський простір вищої освіти; якість освіти; показники оцінювання діяльності закладів вищої освіти; модель STEPS; галузевий індекс оцінювання.

A universal model is proposed as a conceptual model, a universal STEPS model was proposed, which suggests evaluating results of higher educational institutions' activity by clear-cut criteria within the framework of five rating categories.

Keywords: European higher education area; education quality; evaluation indices of higher educational institutions' activity; STEPS model; field-specific evaluation index.

Інноваційні перетворення в системі вищої медичної освіти в умовах інтеграції України в європейський простір вищої освіти передбачають визначення чітких орієнтирів розвитку, спрямованих на формування й розвиток освітнього потенціалу галузі охорони здоров'я.

Наголошуючи на тому, що формування узгодженої методології оцінювання результатів діяльності закладів вищої освіти передбачає створення аналітичної основи управління якістю, слід зазначити, що результати діяль-